

Ringerike kommune Årsrapport 2015

RINGERIKE
KOMMUNE

RINGERIKE
KOMMUNE

Innholdsfortegnelse

Rådmannens kommentar: Ute av ROBEK	3
Hovedtall	4
Årets aktiviteter og resultater	5
Grunnskole	6
Barnehage	8
Særskilte tiltak for barn og unge	10
Kultur	14
Helse og omsorg	16
Samfunn	20
Folkevalgte/revisjon	22
Rådmann og fellesadministrasjon	24
Styring og kontroll i virksomheten	26

Organisasjonskart

Ute av ROBEK

2015 har vært preget av å nå målet med å komme ut av ROBEK-registeret. Etter mange år med begrenset handlekraft, har Ringerike kommune nå igjen fått muligheten til å investere i framtiden. Det regnskapsmessige resultatet viser at Ringerike kommune nå er på god vei til å skaffe seg den økonomiske handlefriheten vi trenger for å møte utfordringene framover.

Ved at Ringerike nå er ute av ROBEK-lista gjør at vi igjen får muligheten til å investere i kommunens infrastruktur.

Vi kan sette i gang større utbygginger innen skole, helse- og omsorg og infrastruktur. Vi får ikke mer penger av at vi er ute av ROBEK, men nå har vi muligheten til å gjøre investeringer som gir oss mer effektiv drift og større handlingsrom.

For å komme dit vi er i dag er det gjort en stor jobb hvor både ansatte og politikere har dratt lasset sammen.

Det er gjort en fantastisk innsats fra dyktige ansatte i hele organisasjonen. Vi har hatt politikere som har turt å ta vanskelige valg og som har stått sammen om en plan som strekker seg inn i framtiden.

Dette betyr ikke at alle økonomiske utfordringer er borte. Fortsatt må driften bli mer effektiv, organisasjonen må utvikles og kompetansen må økes.

I budsjettet for 2015 har det vært fokus på vekst og modernisering.

Ringerike kommune har vedtatt et ambisiøst investeringsprogram. Investeringer som er helt nødvendig for å forberede kommunen på den veksten som kommer, blant annet som følge av byggingen av Ringeriksbanen og ny E16.

Ringerike kommune bruker tiden framover til å investere stort i infrastruktur for å kunne ta imot veksten etter hvert som den kommer. Investeringsprogrammet er en kombinasjon av tiltak på grunn av manglende vedlikehold og uhensiktsmessig struktur og behov for økt kapasitet.

I tillegg vil investeringer i handlingsprogrammet være med på å stimulere til optimisme og legge til rette for økt bolig og næringsutvikling. Kommunen går foran og tar sin del av ansvaret.

Å bygge en organisasjon med ansatte som har riktig kompetanse og er forberedt på de utfordringene Ringerike kommune står overfor, er krevende og prioriteres høyt.

I 2015 har organisasjonen landet en omorganisering med sterkere enheter hvor lederteam og ledere er tettere på den enkelte ansatte.

Det har vært helt nødvendig å bruke tid og penger på å bygge og vedlikeholde kompetansen internt i kommunen. Vi vil avlive oppfatningen av kommunen som en traust og kjedelig arbeidsplass. Vi skal være en arbeidsgiver hvor ansatte vokser og utvikler seg. Arbeidet med et kompetanseløft for de ansatte i kommunen har pågått en stund og politikerne har for de neste årene satt av midler til dette i budsjettet.

I løpet av 2015 er det gjennomført store endringer både innen den kommunale driften og i organisasjonen.

Dette har mange, både ansatte og brukere av kommunens tjenester, merket i sin hverdag. Omstillingen har vært nødvendig og driften ligger nå på et nivå som harmonerer med kommunens reelle inntekter.

Oppgaven framover vil være å videreutvikle tjenestetilbudene innenfor dagens driftsnivå og dermed sikre balanse i kommunens økonomi. Innsatsen rettes inn mot å videreutvikle tjenestetilbudene med styrket kompetanse og i sterk grad ha fokus på tidlig innsats og forebygging. Målet er å sikre en varig kostnads-effektiv drift med gode tjenester til innbyggerne i Ringerike kommune.

Det er ingen tvil om at Ringerike i årene framover vil få økt fokus som

følge av ny E16 og Ringeriksbane. Det er derfor viktig at kommunen har nødvendig handlefrihet til å posisjonere seg for dette. Det er derfor gledelig å registrere at Fylkesmannen fremhever at Ringerike er ett av de områdene i landet med størst vekstpotensial, og akkurat nå også er en foregangskommune som mange burde ta lærdom av.

Tore Isaksen
rådmann
Ringerike kommune

Hovedtall

Regnskapstall i millioner kroner	2015	2014	2013	2012	2011
Skatteinntekter	728,7	691,1	682,5	652,4	610,3
Frie disponible inntekter	1 511,8	1 468,2	1 447,1	1 386,4	1 287,8
Sum driftsinntekter	2 024,8	1 947,7	1 886,4	1 794,4	1 687,5
Lønnsutgifter inkl. sosiale utgifter	1 278,7	1 267,6	1 228,3	1 129,4	1 134,3
Sum driftsutgifter	1 936,8	1 939,6	1 873,5	1 721,2	1 665,7
Brutto driftsresultat	88	8,1	12,9	73,2	21,8
Netto finansutgifter	53,5	30,8	58,0	42,0	43,6
Netto driftsresultat	91,5	30,9	6,1	81,3	24,3
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	36,4	25,7	-6,5	45,6	7,6
Sykefravær	8,7	8,7%	9,0%	9,9%	9,0%
Antall ansatte	2 232	2 245	2 254	2 526	2 495
Antall årsverk	1 715	1 751	1 854	1 858	1 856

Årets aktiviteter og resultater

Ringerike kommune har for 2015 hatt vekst og modernisering som hovedfokus, for å kunne ta i mot kommende befolkningsvekst. Det har ikke vært stor befolkningsvekst i 2015, men vi ser at antall elever i grunnskolen øker.

I forslag til Nasjonal Transportplan som ble lagt frem i februar 2016, er Ringeriks-banen og ny E16 lagt som et bundet prosjekt. Det betyr at Ringerike kommune kan fortsette med sitt arbeid med å forberede kommunen til de samfunnsmessige endringene som kan komme av disse to store infrastrukturprosjektene.

I 2015 har også god økonomistyring hatt høy prioritet slik at målet om å kunne dekke tidligere udekkede underskudd i løpet av 2015 er oppnådd. I tillegg har en rekke av de økonomiske faktorene som kommunen selv ikke er herre over, utviklet seg positivt. Skatteinngangen for både Ringerike kommune og landet som helhet fikk en noe treg start, men tok seg opp mot slutten av året. Videre ble reguleringspremien lavere enn budsjettet, og vi hadde lavere finanskostnader enn budsjettet.

Ett godt regnskapsmessig resultat gjør at Ringerike kommune er ute av ROBEK etter 2015, og ett viktig mål for den økonomiske styringen av kommunen er nådd. Fylkesmannen godkjente allerede i februar 2015 låneopptaket til investeringsbudsjettet. I møte med rådmannen i

oktober "friskmeldte" Fylkesmannen kommunen ved at hun anså at det ikke lenger var nødvendig med tett oppfølging.

De svakeste gruppene i samfunnet er i så stor grad som mulig skjermet. Regnskapet for 2015 viser at sektor for Spesielle tiltak for barn og unge har hatt en vekst fra regnskap 2014 på 13,8 mill. kroner. De resterende tjenesteproduserende sektorer har hatt null-vekst eller en liten reduksjon.

Kommunestyret vedtok ett investeringsbudsjett for 2015 for å investere stort i infrastruktur, ta igjen manglende vedlikehold og rette opp i uhensiktsmessig struktur. Iverksettelsen av disse prosjektene tok noe lenger tid enn planlagt, noe som gjorde at investeringene ble 146 mill. kroner lavere enn opprinnelig budsjettet.

I 2015 gikk antall byggesaker behandlet ned fra 538 i 2014 til 428. Det var mange store byggesaker, noe som resulterte i at 476 boligheter ble godkjent, noe som var en tredjedel av alle godkjente boligheter i Buskerud.

Ringerike kommune har i 2015 startet arbeidet med å implementere ett kvalitetssikringssystem. Kommunen vil med KF kvalitetsstyring få kontroll på kvalitetsarbeidet innenfor alle tjenester. Systemet vil legge til rette for oppfølging av tjenesten

gjennom avviksrapportering med effektiv oppfølging.

Kvalitetshåndboka og HMS-portalen synliggjør lovverk og retningslinjer for alle ansatte i Ringerike kommune og beskriver hvordan organisasjon ledes og følges opp innenfor alle tjenester. Dette vil legge til rette for bla gjennomføring av tilsyn fra ulike tilsynsmyndigheter.

Ved utgangen av 2015 har pilotene innen de ulike sektorene lagt inn rutiner, og spesielt barnehage-sektoren har gjort en stor innsats, men også innenfor helse- og omsorgssektoren har det vært jobbet bra.

Ringerike kommune gjennomførte i 2015 brukerundersøkelser i barnehagene, i skolene og blant beboere ved sykehjem i Ringerike kommune. Resultatene av disse er omtalt under de ulike sektorrapportene.

Handlingsprogrammet for 2015-2018 var 0. generasjon for utarbeidelse av målformuleringer i Ringerike kommune. I gjennom 2015 så vi at flere av målformuleringene som var utarbeidet ikke lot seg måle eller ikke passet i forhold til de tjenestene som Ringerike kommune leverer. Målrappoteringen i årsrapporten for 2015 er derfor noe mangelfull, noe som vil bli bedre i kommende års-rapporter når modenheten til målformuleringene blir større.

Grunnskole

Nøkkeltall Grunnskole

Regnskapstall i kroner	2015	2014	2013
Netto driftsutgifter til grunnskole per innbygger 6-15 år	75 078	77 120	79 715
Netto driftsutgifter til skolefritidstilbud per innbygger 6-9 år	1 749	3 248	2 274
Netto driftsutgifter til skolelokaler per innbygger 6-15 år	13 280	14 355	11 508
Netto driftsutgifter til skoleskyss per innbygger 6-15 år	2 563	2 529	2 275
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning	7,1	8,8	11,0
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-10.årstrinn	14,3	14,2	13,4
Antall elever i kommunale grunnskoler	3 174	3 142	3 143
Elever per kommunal skole	227	196	185
Antall elever i kommunal SFO	819	860	875
Andel elever med direkte overgang fra grunnskole til videregående opplæring	97,7	98,5	97,7

Kommentarer til KOSTRA-tallene fra 2015

Grunnskolen i Ringerike har vært gjennom en omstilling de siste tre årene og det er planlagt en ny skolestruktur for Hønefossområdet som vil bli gjennomført i løpet av de neste årene. En skole ble nedlagt i 2014 og ytterligere to i 2015. Dette vises i KOSTRA-tallene gjennom lavere netto driftsutgifter og noe større gruppestørrelser.

Antall elever i grunnskolen holder seg stabilt, men er litt stigende fra 3 142 elever i 2014 til 3 174 elever i 2015. Samtidig ser vi at trivselen i skolen er god, færre elever melder om mobbing på elevundersøkelsen og det er en mindre andel av elevene som får spesialundervisning.

Antall elever som velger kommunal SFO er fallende i 3-årsperioden. Noe av dette skyldes økt konkurranse fra flere idrettsklubber eller andre private initiativ. Netto driftsutgifter til skolefritidstilbud pr innbygger 6-9 år sank fra 3 248 kroner i 2014 til 1 749 kroner i 2015. Hovedårsakene til endringen er redusert antall årsverk på grunn av at antall brukere har gått ned. I tillegg ble reguleringspremien fra KLP (pensjonsutgift) mye lavere i 2015 enn i 2014, og denne alene står for halvparten av endringen i driftsutgiftene fra 2014 til 2015.

I 2015 viser resultatene at elevene sine prestasjoner er nær gjennomsnittet for landet og at trivselen i skolene er høy. Arbeidet med fornying av skolebyggene fortsatte. Renovering av Sokna skole startet i august. Rom- og funksjonsprogram for ny skole Hønefoss Sør ble utarbeidet parallelt med ny reguleringsplan for området.

Beskrivelse

I Ringerike er det 14 kommunale barne- og ungdomsskoler, og Læringscenteret for voksne. Handlingsplanen for Ringeriksskolen har fokus på læringsresultater, læringsmiljø, relasjoner og arbeidet mot krenkende handlinger som mobbing. Ungdomsskolene deltar i det nasjonale prosjektet "Ungdomstrinn i utvikling". Alle skolene har fokus på lesing og regning.

Seks barnehager og barneskoler deltar i prosjektet "Kompetanse for mangfold".

Viktige hendelser

Etter flere år med svak nedgang økte elevtallet svakt i 2015. Sist høst var det 3174 elever i de kommunale grunnskolene.

Antallet elever som får spesialundervisning gikk ned og 7,1 prosent av elevene i Ringerike mottok spesialundervisning høsten 2015 mot 8,0 prosent i landet for øvrig. Nedgangen er en ønsket utvikling i retningen av at flest mulig elever skal få utbytte av den ordinære opplæringen.

19 lærere startet høsten 2015

på kompetansegivende videreutdanning i en statlig ordning. De har delvis permisjon med lønn fra lærerjobben. Matematikk og naturfag er prioriterte fag.

Ved skolestart i august ble det arrangert felles kursdag for alle lærere i skolen hvor temaet var "Lesing og regning".

Skoleutbygging og skolestruktur stod i fokus også i 2015. Læringscenteret for voksne flyttet inn i nye og moderne lokaler i Hønefoss Arena i januar. Rehabiliteringen av Sokna skole startet i august. Elevene undervises i en paviljongskole i byggeperioden. Skolen åpner i august 2016, og kostnadene er innenfor den budsjetterte rammen. I Hønefoss ble skoletomta for ny skole Hønefoss Sør på Benterud overtatt, og rom- og funksjonsprogram for ny skole ble utarbeidet. Vegård skole ble lagt ned og elevene overført til Vang skole. Det ble også startet et utredningsarbeid om mulig samarbeid med Sør-Aurdal om skoletilbudet i Nes, Hedalen og Begnadalen.

Fornyning av inventar på noen av skolene ble forberedt og nytt inventar vil være på plass til skolestart 2016.

Kommentarer til målene

Avgangselevne på 10. trinn har skriftlig eksamen i ett og resultatene i 2015 var likt med landsgjennomsnittet i matematikk, men litt under landsgjennomsnittet i norsk og engelsk.

På de nasjonale prøvene i 2015 viser resultatene på både 5. og 8. trinn framgang fra 2014. Resultatene ligger nær fylkes og landsgjennomsnittet og i matematikk på 8.trinn litt over. Dette er lavere enn målet på 105 prosent. Når det gjelder grunnskolepoeng, er tallene stabile, men ligger ca. 2 poeng under landsgjennomsnittet.

Elevundersøkelsen viser at elevene på Ringerike scorer likt med eller over landsgjennomsnittet på spørsmål om trivsel og motivasjon viser. Den viser videre at elevene i Ringerike også i 2015 melder om mindre mobbing enn gjennomsnittet for landet og fylket.

Elevenes svarer også at lærerne har god praktisering av prinsippene i for Vurdering for læring, og svarene er på linje med fylket og landet for øvrig.

Barnehage

Nøkkeltall Barnehage

Regnskapstall i kroner	2015	2014	2013
Netto driftsutgifter barnehagesektoren av kommunens totale netto driftsutgifter	13,9%	13,6%	12,5%
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, alle barnehager	127 650	125 782	113 254
Andel barn 1-2 år med barnehageplass i forhold til innbyggere 1-2 år	82,9%	82,0%	77,9%
Andel barn 3-5 år med barnehageplass i forhold til innbyggere 3-5 år	96,0%	97,2%	96,8%
Korrigerte oppholdstimer per årsverk i kommunale barnehager	12 170	12 270	11 427
Andel barn i kommunale barnehager i forhold til alle barn i barnehage	45,1%	44,7%	43,9%
Tilrettelagte tiltak barnehage			
Andel av barnehagesektorens totale netto driftsutgifter benyttet til tilrettelagt tiltak i barnehage (funksjon 211)	10,5%	10,2%	10,8%

Kommentarer til KOSTRA-tallene fra 2015

Antall barn i kommunale barnehager har vært forholdsvis stabilt rundt 640 i 2014 og 2015. Antall årsverk har økt med to og korrigerte oppholdstimer pr årsverk går derfor noe ned fra 2014 til 2015. Netto driftsutgifter målt pr innbygger 1-5 år stiger fra 125 782 kroner i 2014 til 127 650 kroner i 2015. Dette skyldes i hovedsak generell lønnsvekst.

Andelen barn i kommunen som har barnehageplass endrer seg lite og ligger rundt 91 prosent totalt sett i alderen 1-5 år. De kommunale barnehagene har omsorg for 45 prosent av barna som går i barnehage og 55 prosent har plass i private/ ikke-kommunale barnehager.

En ny handlingsplan ble vedtatt i 2015. Planen viser strategien som skal være retningsgivende og understøtte prioriteringer i den enkelte barnehage. Særskilt vektlegges barns rett til å si sin mening samt at det oppfordres til medvirkning fra foreldre i sitt barns egen barnehagehverdag. Det totale barnehagetilbudet er en kombinasjon av kommunale og private barnehager i tillegg til familiebarnehagene.

Innholdet i barnehagehverdagen utvikles i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem og i tråd med kommunens verdigrunnlag. Det stilles tydelige kvalitetskrav til barnehagene og alle lovpålagte krav følges opp.

I Ringerike samarbeider de private og kommunale barnehagene om kvalitetsutvikling, og relasjonsledelse og voksenrollen har vært ett felles satsningsområde i 2015.

Av de kommunale styringsdokumentene i kommunen er Folkehelsemeldingen sentral. I den er visjonen "Ringerike – best for barn" nedfelt og setter et høyt mål på kvalitet i barnehagene.

Viktige hendelser

Barnehagens handlingsplan ble utarbeidet og vedtatt i 2015 og arbeidet med den framtidige kvaliteten videreføres i tråd med denne. Også Trivselsplanen ble vedtatt i 2015, planen skal sikre barna et godt psykososialt miljø

Alle private og kommunale barnehager har hatt tilbud om å delta på kompetansetiltaket som omhandler voksenrollen, danning, selvfølelse og selvtillit, barns medvirkning, barnevernsrutiner og språk.

Ringerike kommune har fra høsten 2015 deltatt med tre barnehager og tre barneskoler i prosjektet "Kompetanse for mangfold". Prosjektet er i regi av fylkesmannen og høgskolen i Buskerud og Vestfold.

Brukerundersøkelsen for de kommunale barnehagene er ny for barnehageåret 2015/2016, målene for 2015 ble utarbeidet med henblikk på

tidligere undersøkelser. Resultatene av undersøkelsen viser at brukerne av de kommunale barnehagene er nesten like godt fornøyd med tjenesten som brukerne på landsbasis. Men i forhold til mål satt i HP2015-2018 ligger de kommunale barnehagene noe under, målene er på 5,4, mens resultatet spriker fra 4,6 til 5,3.

Alle de kommunale barnehagene ble godkjente etter Lov om Miljørettet helsevern.

Ringerike kommune ga i 2015 plass til alle barn som har rett på barnehageplass. Ringerike kommunes barnehager har i tillegg tatt inn mange barn i løpet av året.

Mål

Målene til enhetene har i 2015 vært relatert til videreføring av overordnede satsningsområder og utfordringer som kvalitet, tidlig innsats, kapasitet og samordning av tjenester.

Arbeidet med oppfølging og gjennomføring av vedtatte handlingsplaner innenfor barnehageområdet begynte senhøst 2015 og forutsetningen for at vi skal lykkes er implementering av planene på alle nivå i sektoren.

Kommentarer til målene

Arbeidet med folkehelsemeldingen og handlingsplanen for barnehagene fortsetter. Det fokuseres videre på barnas egne ressurser og muligheter i tillegg til styrking av relasjoner og en god og tydelig voksenrolle gjennom økt kompetanse.

Målene og de sentrale utfordringene må sees i sammenheng gjennom arbeidet i barnehagene og

spesielle tiltak barn og unge. God brukermedvirkning, riktig kompetanse hos de ansatte og en ledelse med god implementeringsevne er avgjørende for å lykkes i arbeidet med utfordringene. Prioriteringen av tjenester til barn og unge har vært et fokusområde i Ringerike de senere årene.

De kommunale barnehagene sin brukerundersøkelse viser at foresatte opplever god kvalitet på tjenesten. Helhetsvurderingen fikk score 5,1 hvor 6,0 er høyeste score. Dette er litt høyere enn målet for 2015 på 5,0. Medvirkning og informasjon er forbedringspotensialet. Brukerundersøkelsen gjennomgås i SU i barnehagen og handlingsplan utarbeides.

Nesten alle styrere og ledere har pedagogisk utdanning i Ringerike kommune, mens en mindre andel av andre ansatte i kommunale barnehager har relevant utdanning. I 2015 er det gjennomført flere kompetansetiltak innenfor både språk, seksuelle overgrep, barns utvikling og mangfold som ikke gir formell kompetanse, men allikevel gir en økt kompetanse for våre medarbeidere.

De kommunale og private barnehagene samarbeider både om opptak, kompetanseutvikling og nærværarbeid. Barnehagene har i 2015 forbedret nærværarbeidet noe som har vist resultater på flere enheter. Samarbeidet med NAV og Arbeidslivssenteret i prosjektet "Vi som satser på barnehagene" med formålet bevisstgjøring på grunner til sykefravær og tiltak for å redusere dette ble avslutte i juni 2015.

Særskilte tiltak for barn og unge

Nøkkeltall Særskilte tiltak for barn og unge

Regnskapstall i kroner	2015	2014	2013
Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barnevernstjenesten	9 418	8 624	8 069
Andel undersøkelser fra barnevernet som førte til tiltak	44,2%	49,8%	50,7%
Andel barn med barnevernstiltak ift. innbyggere 0-17 år	5,5%	5,5%	5,5%
Netto driftsutg til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj., kroner pr. innb 0-20	2 312	2 409	1 926
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, kommunehelsetjenesten	1 928	2 098	1 916

Kommentarer til KOSTRA-tallene fra 2015

Det ble i 2015 registrert 363 meldinger til barnevernet i Ringerike mot 274 året før. Av disse gikk 243 videre til undersøkelse og 110 førte til tiltak. Sammenligner vi med 2014 ser vi en økning fra 205 undersøkelser, men like mange (110) som førte til tiltak. Den 31.12.2015 var det 468 barn som enten har et tiltak eller er under undersøkelse. Netto driftsutgifter i barnevernstjenesten fordelt pr barn 0-17 år stiger gradvis i tre års perioden. Økningen fra 2014 til 2015 skyldes noen nyansettelser og generell lønnsvekst i kombinasjon med en nedgang på 1,2 prosent i antall innbyggere i aldersgruppen.

Kommunehelsetjenesten defineres som summen av skole- og helsestasjonstjeneste (funksjon 232), forebyggende arbeid - helse og sosial (funksjon 233) og diagnose- behandling- rehabilitering (funksjon 241). I 2015 ble det brukt 1 928 kroner pr innbygger til disse formålene. Det er en nedgang fra 2014 som viste 2 098 kroner, og er også under landsgjennomsnitt som viser 2.384 kroner. Kommunen bruker mest penger til funksjon 241 som inneholder utgifter til leger og fysioterapeuter samt legevakt/legetjenester, 39 av 57 mill. kroner i 2015.

Kommunen brukte rundt 15,5 mill. kroner på helsestasjons- og skolehelsetjenester. Det tilsvarer 2 312 kroner pr innbygger i alderen 0-20 år og er en liten nedgang fra 2014 som viste 2 409 pr innbygger. Dette er noe høyere enn landsgjennomsnittet som viser 2 139 kroner. Denne tjenesten er et prioritert område i Ringerike kommune og er tilført ytterligere midler inn i 2016.

Selv om de fleste barn og unge i Ringerike har en trygg og god oppvekst er det flere utfordringer i forhold til enkeltes oppvekst- og livssituasjon. Dette henger naturlig sammen med den generelle demografien i Ringerike. De kommunale tiltakene i forhold til dette fungerer godt innen flere områder og tilbudene settes i stadig større grad sammen på tvers av både sektorer og tjenester. På den måten når vi flere bedre og tidligere.

Alle tjenester for barn og unge fra 0-23 år er organisert i en sektor. Formålet er å øke kvaliteten gjennom samhandling og samordning av tjenester og kompetanse.

Både Austjord EFG, Hvelven 87, Forebyggende helsetjenester for barn og unge, Barnevernet, barnehagene, Spesialpedagogisk team med PPT og Enhet for enslige mindreårige flyktninger er nå organisert i denne sektoren.

Viktige hendelser

Det har vært en økning i antall bekymringsmeldinger til barneverntjenesten. Det har vært en økning i alvorlige saker slik som vold, overgrep og alvorlig omsorgssvikt. Dette har medført flere plasseringer i institusjon og fosterhjem. Dette fører igjen til flere saker til behandling i fylkesnemnden og i tingretten. To barneboliger er i drift i 2015.

Helsestasjonstjenesten har etablert fagteam i alle barnehagene og skolene i 2015. Dette er ett forum for tverrfaglig samhandling med fokus på tidlig intervensjon.

Flyktningstrømmen og økt behov for bosetting av flyktninger har medført et stort behov for helse- og vaksineoppfølging. Dette medførte store utfordringer for helseavdelingen blant annet i forhold til bemanning testing av tuberkulose og oppfølging. I 2015 ble det besluttet at Ringerike

kommune skal etablere migrasjons- smittevernskontor i 2016.

PP-tjenesten, spesialpedagogisk team, barne- og ungdomsarbeider-team samt logopedtjenesten ble organisert i egen enhet med enhetsleder og avdelingsleder i august 2015.

I desember 2015 ble det politisk vedtatt at kommunen skal bosette 25 ungdommer i 2016 i tillegg til fem ungdommer som skulle vært bosatt i 2015. Det ble høsten 2015 etablert en avdeling for enslige mindreårige flyktninger. Målet for avdelingen er å gi god omsorg, skape trygge hjem og sikre god oppfølging slik at ungdommene blir selvstendige og ressurssterke innbyggere i Ringerike kommune.

Mål

Ringerike kommune skal ta utgangspunkt i brukernes ressurser og ha høy grad av brukermedvirkning i utforming av tjenestetilbudet og tiltak. Fokuset skal være på familien, barnehagen og skolen som samhandlingsarena når det gjelder tjenester til barn og unge. Det skal videre fokuseres på tidlig innsats på nye måter.

Forebyggende arbeid på tvers av sektorer og enheter har som målsetting å hjelpe flest mulig barn og familier på et tidlig stadium. På den måten unngås langvarige påkjenninger for både barn og familier.

Kommentarer til målene

Målet er å snu ressursbruken fra sent til tidlig i barnets livsløp. Et av de valgte verktøyene er opplæringsprogrammet TIBIR, et program for forebygging og behandling av atferdsvaner hos barn. Målet er å etablere et system for opplæring og oppfølging av intervensjoner for barn og familier med atferdsproblemer. Måltallet for antall familier som har påbegynt PMTO er i 2015 nådd da Ringerike kommune har gitt 15 nye familier PMTO terapi og startet rådgivning i seks familier. 15 familier har opplevd måloppnåelse.

Familieråd er et tverrfaglig lavterskeltilbud til barn, unge og familier med helsemessige og sosiale hjelpebehov. Ved tilgjengelighet og empowerment bidrar tilbudet til at familier får nødvendig og riktig hjelp. 24 nye familier brukte familierådet i 2015. Ti familier møtte to eller flere ganger.

Barneverntjenesten har i 2015 hatt fokus på forebyggende arbeid. Tjenesten samarbeider med foresatte for å iverksette tiltak som fører til en positiv endring for barna og familiene på et tidlig tidspunkt. Enheten har utdannet 6 TIBIR rådgivere. Flere saksbehandlere tar videreutdanning, det arbeides med ettervern og videreføring av prosjektet selvstendige voksne. Barnevernet deltar i Aktiv i skolen som er et lavterskeltilbud til ungdom

i videregående skole samt at barnevernet deltar i ungdomsteamet på NAV.

Barneverntjenesten deltar i tillegg i ressursgruppen i prosjektet for lavinntektsfamilier.

Avlastning

I 2015 har 26 barn vedtak om avlastning i institusjon, 39 barn har privat avlastning.

Austjord alternative opplæringsarena har seks elever ved utgangen av 2015 samt et barnehagebarn som følger deler av tilbudet.

Det har vært gjennomført 6 064 konsultasjoner på Helsestasjonen i aldersgruppen 0-5 år,

5 985 konsultasjoner i skolehelsetjenesten og 1 490 konsultasjoner hos Helsestasjon for ungdom, noe som er en økning på under en prosent for aldersgruppen 0-16 år, og en økning på 10 prosent for ungdom fra 2014.

Helsestasjonstjenesten gjennomførte to De utrolige årene kurs i 2015 (DUÅ, et foreldreveiledningskurs). LIV og røre, et kurs for overvektige barn er gjennomført og alle 4-åringer er inne til kontroll gjennom samhandling med barnehage og foresatte.

Kompetanseheving i utredningsarbeid og sakkyndig vurderinger har vært prioritert. Alle medarbeiderne i Spesialpedagogisk team i barnehage har gjennomført kompetansetiltak innen veiledning.

Frisklivssentralen har følgende tilbud til befolkningen i Ringerike; trening og samtaler, KiD-kurs (kurs i depresjonsmestring), Ung sterk aktiv et ungdomstilbud, kostholdskurs og hjelp til røykeslutt. 124 brukere er i 2015 henvist til trening med frisklivsresept, 82 ble rekruttert inn i treningsgrupper.

Enslige mindreårige flyktninger har ansvar for alle ungdommene

mellom 15-18 år som blir bosatt i kommunen, samt oppfølgingsansvar for ungdommene frem til fylte 20/23 år. Ungdommene blir bosatt med hjemmel i barnevernloven og enheten samarbeider tett med barneverntjenesten i kommunen.

Enslige mindreårige flyktninger sin alder ved bosetting varierer fra 15-18 år og behovene for botilbud, oppfølging og omsorg vil derfor være ulikt. For å ivareta disse ulike behovene og kunne legge til rette for en individuell tilpasset oppfølging er avdelingen derfor organisert med et differensiert tilbud. Avdelingsleder begynte i november og i desember ble det rekruttert åtte ansatte til åpning av bofellesskap for bosetting av fem ungdommer i april 2016.

Kultur

Nøkkeltall Kultur

Regnskapstall i kroner	2015	2014	2013
Netto driftsutgifter for kultursektoren (i kroner per innbygger)	1 030	921	899
Netto driftsutgifter til folkebibliotek per innbygger (f370)	226	230	224
Netto driftsutgifter til kommunale idretts- bygg og idrett per innbygger (f380, f381)	466	313	259
Netto driftsutgifter til kommunale kultur- bygg og kulturaktiviteter per innbygger (f385, f386)	97	130	121
Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud barn og unge per innbygger (f231)	46	84	104
Netto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler per innbygger (f383)	173	152	151
Netto driftsutgifter til kino, museer og kunstformidling (f375,f377, f385)	21	13	39

Ringerike er en kommune med et aktivt kulturliv. Her finner vi et profesjonelt revy og showmiljø, rike kulturminner og et mangfoldig fritids- og idrettstilbud. De kommunale kulturoppgavene er i hovedsak bibliotekdrift, kulturskoledrift og kultur- og idrettsforvaltning.

Beskrivelse

Den kommunale kulturavdelingen er delt inn i tre hoveddeler: Bibliotek, kulturskole og idrett- og kulturforvaltning.

Biblioteket består av hovedbiblioteket i Hønefoss, med avdelinger på Nes, Sokna og Ringerike Føngsel. Biblioteket har fokus på utvikling av biblioteket som møteplass, og arrangerer en rekke ulike foredrag, kultur- og litteraturarrangementer. Heriblant Kunnskap til lunsj, Bokreven, Sommerles, Ungbok med mer. Litteraturformidling for barn og unge er et prioritert område. Biblioteket samarbeider bl.a. med Høgskolen i Sørøst-Norge, Senior-Nett og Opus Ringerike Karriere-senter.

Kulturskolen har sin hovedvirksomhet i Hønefoss sentrum, og har i tillegg noe desentralisert undervisning. Hoveddelen av virksomheten er instrumentalopplæring, men skolen underviser også i kunstfag. Skolen underviser i hovedsak barn og unge, har profesjonelle lærere og arrangerer en rekke ulike utstillinger og konserter.

Idrettsforvaltningen samarbeider tett med Idrettsrådet i kommunen, i tillegg til en rekke private aktører. Kommunen er inne i drift og/eller vedlikehold av idrettsarenaene i kommunen, både alene og i samarbeid med andre. Eksempler er Ringerikshallen, AKA arena, Ishockeyhallen, Hønefoss Arena samt en rekke mindre anlegg. Spillemidler fordeles herfra.

Kulturforvaltningen arrangerer Den kulturelle skolesekken, Den kulturelle Spaserstokken og Ungdommens Kulturmønstring. I tillegg er vi lokal arrangør av Kunst rett Vest og Pilegrimsleden. Vi fordeler tilskudd til lag og organisasjoner og tros- og livssynsorganisasjoner i tillegg til faste driftstilskudd til Kultursenteret, Buskerudmuseet og Buskerudteatret.

Kommunen har en kunstsamling på omkring 400 verk, og rike kulturminner fra jernalder til industrialisering og byutvikling.

Viktige hendelser

Hønefoss Arena åpnet januar 2015. I tillegg har man i 2015 videreført driften av Ringerikshallen. Dermed har tilgjengelige hallflater for en rekke ulike idretter hatt en formidabel vekst i 2015.

En omfattende kartlegging av kommunens kunstsamling ble påbegynt, en katalogisering av omkring 400 verk.

Ringerike Kulturskole fikk ny rektor, Dagny Krogness, fra september.

"Månedens bilde" ble relansert i samarbeid mellom kulturskolen og biblioteket.

Gjennom satsningen "Buskerudbibliotekene som møteplass" har man hatt mulighet til å utvikle biblioteket som kulturarena videre.

Bibliotekets lokalhistoriske nettsted "Historien her vi bor" ble relansert og en felles e-bokløsning for Buskerud ble etablert.

Kulturavdelingen arrangerte 102

forestillinger fordelt på 15 turnéer i DKS og Spaserstokken.

3,2 millioner er fordelt til lokale kultur- og idrettsformål.

Kommentarer til målene

Biblioteket: Tendensen for både besøk og utlån er synkende på nasjonalt nivå, dette gjelder også Ringerike. Antall arrangementer har hatt en formidabel vekst. Både i forhold til 2014 (20) og i forhold til målet (22). Selvbetjeningsgraden ligger noe under målet for 2015.

Kulturskolens mål er nye indikatorer. I forhold til landssnittet ligger Ringerike kulturskole på en dekningsgrad på omkring 60 prosent. Det vil fortsatt være viktig å videreutvikle tilbudene for å kunne nå fler barn og unge.

Helse og omsorg

Nøkkeltall Helse og omsorg

Regnskapstall i kroner	2015	2014	2013
Netto driftsutgifter pleie og omsorg i prosent av kommunen totale netto driftsutgifter, konsern	36,0	37,8	35,0
Netto driftsutgifter, pleie- og omsorg pr. innbygger 80 år og over, konsern	339 971	353 469	313 850
Korrigerte brutto driftsutgifter pr. mottaker av hjemmetjenester (kr), konsern	229 674	249 373	225 374
Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass, konsern	1 215 929	1 229 406	1 156 618
Korrigerte brutto driftsutgifter pr. mottaker av kommunale pleie og omsorgstjenester, konsern	374 000	396 986	357 654
Andel hjemmetjenestemottakere med omfattende bistandsbehov, 80 år og over	17,1	16,7	19,1
Andel av alle brukere som har omfattende bistandsbehov	24,9	24,5	26,0
Andel brukere i institusjon som har omfattende bistandsbehov: Langtidsopphold	86,5	83,1	91,0
Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1 000 innb. 80 år og over	371	360	391
Andel sosialhjelpsmottakere i alderen 20-66 år av antall innbyggere 20-66 år (i prosent)	5,1	5,0	5,1
Brutto driftsutgifter pr. sosialhjelpsmottaker i kroner	79 555	76 789	80 299
Gjennomsnittlig stønadslengde mottakere 18-24 år	5,2	5,6	5,6

Omsorgstrengende og syke mennesker i Ringerike kommune skal oppleve en kvalitet på tjenestene som gjør det trygt og godt å kunne være hjemme så lenge det oppfattes faglig forsvarlig.

Beskrivelse

Helse og omsorgstjenestene omfatter hjemmesykepleie og praktisk bistand inkl. tjenester til funksjonshemmede, institusjonshelsetjenester, interkommunal legevakt, helsetjenester i fengsel og transittmottak, krisesenterdrift, sentralkjøkken og sosiale tjenester organisert i NAV.

Viktige hendelser

I tråd med vedtatt Demensplan 2013-2030 har kommunen startet opp med "Pårørendeskolen" for pårørende til demente. "Pårørendeskolen" er et kurstilbud til innbyggere som har familiemedlemmer eller nære venner med demenssykdom. Fokus er hvordan demens påvirker den som er syk, pårørende og øvrige familie. Dette ble en stor suksess og alle fremmøtte synes de fikk god informasjon og at det var til god nytte. Alle som deltok fikk tilbud om videre oppfølging i samtalegrupper. Nytt kurs er planlagt i 2016.

Pasient og brukerombudet mottok i 2015 46 klager rettet mot Helse og omsorgstjenestene. Halvparten av disse gikk på kvalitet og utførelse. Samarbeidet mellom kommunens tildelingskontor og ombudet beskrives som svært godt. Eventuelle problemer løses på lavest mulig nivå uten

omfattende klageprosesser. Ofte er det forsinkelser eller misforståelser som lett kan løses og avklares.

Vi er avhengig av at brukere og pårørende klager når kvaliteten ikke oppleves god nok. Disse er svært verdifulle for kommunen i forbedringsarbeidet. Uansett, alle skal oppleve å få gode tjenester, uavhengig av om man har pårørende eller ikke. Kommunen implementerer for tiden et elektronisk avvikshåndteringssystem som sikrer at avvik dokumenteres og korrigeres i forhold til kommunens godkjente prosedyrer.

Det ble innført lederteam for alle enheter før sommeren 2015. Dette sikrer nærhet til ledelse, samtidig som lederteamet vil ha større "gjennomføringskraft". Det har også vært fokus på dialog og forståelse på "omsorgstrappen" og betydningen av denne i daglige prioriteringer og arbeid.

Dagsenteret i Færdenmarka flyttet til "Aurora" på Hensmoen i midten av desember 2015. Ringerike kommune har dermed fått samlet mye av dagaktivitetene på en plass, og vi får bedre utnyttelse av lokaler og ikke minst også av kompetansen. Så langt har dette vært veldig positivt for brukerne.

Det er innført et nytt felles seks-sifret nasjonalt telefonnummer 116

117 til kommunale legevaktsentraler i tråd med anbefalinger fra EU og Helsedirektoratet

Ringerike er vertskommune for et av landets største flyktningsmottak, og kommunen ble fra UDI bedt om å godkjenne og øke antall plasser på Hvalsmoen transittmottak med 200 ankomstplasser for enslige mindreårige. Foranledning for dette ønsket lå i hovedsakelig i økte asylankomster til landet. De øvrige plassene benyttes til avlastningstransitt for voksne og for barnefamilier, totalt 850 plasser. Helsetjenesten ble forsterket med kvalifisert helsepersonell for å etablere og organisere drift av lovpålagte helseundersøkelser av alle nyankomne asylsøkere. Helseavdelingens lokaler ble utvidet og forbedret både med tanke på størrelse og sikkerhet.

Kommunens ansvar for bosetting av flykninger ble ved årsskiftet overført til Læringscenteret, samtidig som det ble inngått en avtale med Jevnaker kommune om et interkommunalt samarbeid på området.

Mål

Hjemmebaserte og institusjonsbaserte tjenester har i 2015 arbeidet intensivt med kostnadsreducerende tiltak for å harmonisere driften med

tilgjengelige ressurser, samtidig som tjenestetilbudet skal ha en forsvarlig kvalitet. Halvparten av alle klager kom i 1. kvartal, for så å reduseres ut over året. Dette viser at kvalitetsarbeidet og forventningsavklaringer virker. Driftsutgiftene pr. pasient har gått ned, både innen hjemmetjenestene og institusjonsomsorgen.

I tråd med handlingsplanen er det utført brukerundersøkelser innen hjemmebaserte tjenester og institusjonstjenesten (her også blant pårørende). Brukerundersøkelsen viser at brukernes overordnede tilfredshet med hjemmebaserte tjenester er relativ god. Mottakerne er mest fornøyd med hjemmesykepleien. 73 prosent sier at de er helt enig eller enig i påstanden "Alt i alt, jeg er fornøyd med hjemmesykepleien jeg får". Men kun 45 prosent sier seg helt enig eller enig i påstanden "Alt i alt, jeg er fornøyd med den praktiske bistanden (hjemmehjelpen) jeg får."

På generelt nivå er tilfredsheten med sykehjemmene høy. Hele 98 prosent av respondentene har svart "ja" på påstanden: "alt i alt, jeg er fornøyd med sykehjemmet/omsorgsboligen der jeg bor." Beboerne svarer også ja på påstanden om de trives med de ansatte og at de ansatte behandler dem med respekt. De aller fleste gir uttrykk for at de trives på rommet og at de får den hjelpen de har behov for.

På generelt nivå er tilfredsheten blant pårørende nokså god. Av alle pårørende som har svart har 61 prosent svart at de i ganske stor grad eller i svært stor grad er enig i påstanden "alt i alt, opplever du at beboeren

er fornøyd med sykehjemmet/omsorgsboligen?"

Ringerike interkommunale legevakt hadde i 2015 15 055 legekonsultasjoner og 4 024 pasientkontakter m/annet helsepersonell. Det ble mottatt 23 514 telefonkontakter og utført 320 sykebesøk hjemme.

Krisesenteret har også nådd de definerte målsettinger. Gjennomsnittlig botid var på 43,5 døgn i 2015 og andelen med flerkulturelle beboere var på 42 prosent. Totalt hadde krisesenteret 114 beboere. Antall dag/kveldssamtaler har økt til 170 samtaler siste år.

Kompetanseheving

Nok kompetanse er et suksesskriterium innen helse og omsorgstjenestene, og Ringerike kommune har stort fokus på dette.

ALERT er et kurs for helsepersonell om pleie av den akutt syke pasienten. Hensikten er å øke kompetansen i å gjenkjenne risikoutsatte pasienter, iverksette gode tiltak og forebygge sykdomsförverring. ALERT er gjennomført i de fleste enheter.

Det har vært avholdt kurs i holdninger med fokus på kvalitet i møte med brukere/pasienter både for ansatte og ledere, samt ledelse i et kompetanseperspektiv. Det har vært kurset i "motiverende intervju" og satsingen innen "Demensomsorgens ABC" er videreført. Antall ansatte som benytter seg av E-læringskursene, særlig innenfor journalføring og dokumentasjon har også økt. Likeens tilbudet til lærlinger innen helse og sosialfag.

I hjemmetjenestene på Hallingby

har ni personer startet opp videreutdanning i psykisk helse og rusomsorg, og vi har medarbeidere som følger opplæring innen "Helse i plan" og som arbeider med masteroppgaver både innen innovasjon og ledelse samt helse og sosialfaglig arbeid med eldre.

NAV

5,1 prosent av innbyggerne i alderen 20-66 år mottar supplerende sosialhjelp. Dette er på samme nivå som de siste årene. Utviklingen på arbeidsmarkedet har vært vanskelig for mange, og de mange tiltak NAV har initiert har nok gjort at antall sosialhjelpsmottagere ikke har økt nevneverdig. For de yngste gruppene har stønadslengden faktisk gått noe ned.

I 2015 var det 491 (520 i 2014) innbyggere som hadde sosialhjelp som hovedinntekt, herav 98 i gruppen 18-24 år.

NAV Ringerike ansatte i september 2015 psykolog som skal drive tiltaket "Mikrokurs" for personer som har nedsatt arbeidsevne og som trenger oppfølging fra NAV for å komme i arbeid. Prosjektet er finansiert med prosjektmidler fra Helsedirektoratet, og er ledd i å få flere psykologer i kommunene.

Mikrokursene har en varighet på tre uker og fokuserer på at deltakerne skal mobilisere egne ressurser for endring av situasjonen. Gjennom undervisning, gruppeoppgaver og individuelle oppgaver får deltakerne hjelp til å se på hva de har fått til, hva de har av indre ressurser og hva som skal til for å kunne få til en endring.

Kommentarer til KOSTRA-tallene fra 2015

Driftsutgifter i Pleie og omsorg viser en reduksjon fra 2014 til 2015. Har i hovedsak to årsaker:

Reguleringspremien var spesielt høy i 2014 sammenlignet med 2015, og det ble gjennomført innsparing i sektoren. Størst virkning fra reguleringspremien. Får tilsvarende innvirkning på nettoutgifter per innbygger 80 år og over. Denne indikatoren er noe lavere i 2015 enn i 2014. Både netto driftsutgifter og antall 80 år og over, er redusert. Prosentvis større reduksjon i driftsutgifter enn i antall 80 år og over, gir en reduksjon i denne indikatoren.

Korr. brutto driftsutgifter per mottaker av kommunale pleie og omsorgstjenester viser en reduksjon fra 2014 til 2015, i hovedsak samme forklaring som over. En mindre økning i antall mottakere virker i samme retning. Kommunen har en forholdsvis stor andel hjemmeboende med høy timesats og omfattende bistandsbehov. Dette henger sammen med valg av ressursplassering i omsorgstrappa. Kommunen har valgt å satse på hjemmebaserte tjenester framfor institusjonstjenester, noe som vises i flere indikatorer.

Kommunen har lavere kostnad per mottaker av hjemmetjenester enn flere vi sammenligner oss med, mens kommunen ligger forholdsvis høyt på kostnad per institusjonsplass. Institusjonsplasser er inkl. avlastning, dagtilbud i institusjon og barneboliger, samt utgifter til bygg. For Ringerike vil flere små institusjoner og et godt tilbud innenfor gruppen spesialinstitusjoner påvirke utgiften.

Andelen av alle tjenestemottakere som har omfattende bistandsbehov har hatt en mindre økning fra 2014 til 2015. Antall tjenestemottakere totalt er redusert, og antall med omfattende bistandsbehov har vært konstant. Dette gir en liten prosentvis økning i indikatoren. Ser vi bare på brukere på langtidsopphold i institusjon ser vi også en økning. Dette skyldes en nedgang i antall brukere på langtidsopphold, mens antall med omfattende bistandsbehov har vært konstant. Kommunen har satset på hjemmebaserte tjenester. Det vises i indikatorer når vi sammenligner oss med andre kommuner.

Antall hjemmetjenestemottakere over 80 år per 1 000 innb. har hatt en liten økning siste året. Noe høyt sammenlignet med andre, og kan forklares med kommunens satsing på hjemmebaserte tjenester. Vi må ha flere brukere i hjemmetjenesten enn de kommunene som har en større andel institusjoner.

Brutto driftsutgifter pr sosialhjelpsmottaker stiger fra 2014 til 2015, men holder seg fremdeles under nivået fra 2013. Økningen skyldes en kombinasjon med noe høyere utbetaling av sosialstønad, lønns- og prisvekst og flere ansatte i prosjekter.

Andelen av innbyggere i aldersgruppen 20-66 år som mottar sosialhjelp har vært stabil rundt 5 prosent i Ringerike de siste tre årene. Det ble i 2015 iverksatt en rekke prosjekter og tiltak som spesielt rettet seg mot de aller yngste. På kort sikt har dette arbeidet ikke gitt resultater som ønsket, men vi vet ikke om økningen hadde vært enda større om prosjektene ikke var satt i gang.

Gjennomsnittlig stønadslengde er et viktig måltall både økonomisk for kommunen og for den enkelte stønadsmottaker. Det er et uttalt ønske om å redusere denne tiden mest mulig og hjelpe mottakeren til å kunne forsørge seg selv. I 2015 falt gjennomsnittlig stønadslengde fra 5,6 måneder til 5,2 måneder i den yngste aldersgruppen 18-24 år. NAV startet i 2015 en rekke prosjekter og tiltak som kan ha hatt positive effekter i forhold til dette.

Samfunn

Nøkkeltall Samfunn

Regnskapstall i tusen kroner	2015	2014	2013
Brann og ulykkesvern netto driftsutgifter i 1 000 kroner	23 724	24 169	22 245
Avløp direkte driftsutgifter i 1 000 kr	25 059	22 263	22 164
Vann direkte driftsutgifter i 1 000 kr	15 358	15 791	15 741
Bolig korrigerede brutto driftsutgifter i 1 000 kr funksjon 265	48 253	46 953	49 722
Utgifter til vedlikeholdsaktivitet kommunal eiendomsforvaltning i 1 000 kr	10 167	10 008	5 597
Netto driftsutgifter i kr pr innbygger kommunale veier og gater	697	746	592
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for opprettelse av grunneiendom, kalenderdager	55	54	86
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for byggesaker med tre ukers frist, kalenderdager	11	11	7

Kommentarer til KOSTRA-tallene fra 2015

På brann og ulykkesvern er det i all vesentlighet utgifter til KLP reguleringspremie som er årsaken til reduksjonen i lønnskostnader til beredskap og bistasjoner. Innenfor vann og avløp bygges selvkostfond som kan bidra til å holde framtidige gebyr mer stabile. Korrigerede brutto driftsutgifter bolig relaterer seg i hovedsak til husleieutgifter til Ringerike Boligstiftelse. I tillegg kommer også utgifter til vaktmester, renhold og driftsutgifter som strøm, fjernvarme, kommunale utgifter, serviceavtaler etc. Utgifter til vedlikeholdsaktivitet i kommunal eiendomsforvaltning er stabil fra forrige år. Netto driftsutgifter i kr pr innbygger når det gjelder kommunale veier og gater er synkende. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for opprettelse av grunneiendom og for byggesaker med 3 ukers frist er stabilt fra forrige år. I 2015 hadde Byggesak færre saker enn 2014, men mange saker var svært store og at gjennomsnittlig saksbehandlingstid for 2015 da er på 2014-nivå vitner om svært god innsats.

Samfunn består av enhetene Miljø- og arealforvaltning, Brann- og redningstjenesten, Teknisk forvaltning, Teknisk drift og Utbygging. Sektoren har fokus på kommunens rolle som samfunnsutvikler. Dette fokuset blir enda sterkere framover for å legge til rett for den utvikling og vekst som forventes i Ringerike.

Hovedoppgavene består blant annet av å forvalte, drifte og vedlikeholde eiendomsmasse og infrastruktur, arealplanlegging og forvaltning av lovverk samt å ivareta beredskap og sikre liv og helse når uønskede hendelser oppstår. Sektoren skal også aktivt bidra til at det legges til rette for næringsutvikling og etablering.

Viktige hendelser

I løpet av 2015 ble kommuneplanens samfunnsdel 2015-2030 vedtatt. Arbeidet med kommuneplanens arealdel er i gang og denne skal til politisk behandling høsten 2016. Arbeidet med et områdeprogram for planarbeid i Hønefoss ble startet opp og vil være ferdig høsten 2016. Områdeprogrammet vil være et grunnlag for videre planarbeid og vil kunne legge konkrete føringer for byutviklingen.

I HP 2015-2018 er det stilt krav til at Teknisk drift leverer tjenester med kvalitet og kostnad som er konkurransedyktige i forhold til tilsvarende tjenester i andre kommuner og eventuelt tilsvarende tjenester som tilbys i det private marked. Bestiller- utfører modellen ble innført fra 01.01.15 og skal evalueres i løpet av 2016.

I løpet av 2015 har det blitt arbeidet med å få organisasjonen, avtaler og nødvendige tilpasninger på plass og forventer full effekt av endringen i 2016. I budsjett for 2016 er det lagt til grunn at Teknisk forvaltning skal redusere driftsbudsjettet med 6,9 millioner gjennom effektiviseringstiltak. Effektiviseringstiltakene er knyttet til

reduksjon av driftstjenester, riktig prising av tjenester levert til interne og eksterne avtalepartnere og bruk av riktig timepris for prosjektleder-tjenester.

Teknisk forvaltning har videreført tjenesteavtalene med interne brukere. Innholdet er under revidering som følge av at driftsplaner og renhold-splaner revideres.

Gjengs husleie er innført som prinsipp for kommunale boliger basert på en modell utarbeidet i samarbeid med lokal takstmann. Innføringen av gjengs leie følger husleieloven, dvs. at vi kan sette riktig leiepris ved innflytting eller tre år etter leien sist ble tilpasser markedspris. Dette betyr full effekt først kan oppnås om tre år

Utbygging ble endret fra å være en avdeling under Teknisk forvaltning til å bli en egen enhet i sektor samfunn fra 01.11.15. I de nærmeste årene skal kommunen igangsette flere store byggeprosjekter. For å kunne gjennomføre investeringene på en god måte har det vært behov for å styrke Utbygging både med ressurser og kompetanse. Dette har også medført et økt behov for gode oppfølgings- og rapporteringsrutiner.

Brann- og redningstjenesten ivaretar beredskapen i Hole kommune. Ny avtale ble inngått våren 2015 med en varighet på fem år.

I løpet av høsten 2015 har Miljø- og arealforvaltning tatt i bruk plandialog på nett. Plandialog gir bedre innsyn i planprosesser. Naboer, innbyggere og folkevalgte får en bedre mulighet til å følge

plansaker. Plandialog viser hvor langt i prosessen en plan har kommet. Man kan se og lese de dokumentene som finnes i saken.

Mål

For 2015 viser et vanntap på 52 prosent totalt for alle vannverk, noe som er en bedring på 4 prosent siden 2014.

Prosessen med å separere overvann og spillvann gir positive resultater i forhold til overløpsutslipp og driftsstanser. Ekstreme nedbørsmengder vil påvirke resultatene fra år til år.

Renseresultatene for Hallingby har vist en klar forbedring i gjennom 2015 og ligger nå på mellom 92-95 prosent på fosfor, mot 88 prosent i 2014.

Teknisk forvaltning har ved hjelp av egen energirådgiver satt i gang en rekke ENØK-tiltak for å redusere energiforbruket i Ringerike kommune. Blant annet er energiforbruket på AKA-arena halvert. Det faktiske energiregnskapet viser en nedgang i energiforbruket for kommunale bygninger fra 2014 til 2015 på 8,6 prosent (korrigert for graddagstall = oppvarmingsbehov). 2015 var 4,8 prosent kaldere enn 2014 ifølge graddagstall fra Enova.

Brann- og redningstjenesten besøker ca. 10 000 husstander (feiing, tilsyn og aksjon boligbrann) og 300 bedrifter hvert år. I 2015 var det ca. 1 400 personer som hadde en eller annen form for brannvern-opplæring.

Folkevalgte/revisjon

Ringerike kommune styres politisk etter en formannskaps- og hovedutvalgtsmodell.

Beskrivelse

Ringerike kommune har hovedutvalgsmodellen med formannskap som fast utvalg for plan- og økonomisaker, tre hovedutvalg; Helse og omsorg, Oppvekst og kultur, og Miljø og arealforvaltning. I tillegg har kommunen Kontrollutvalg, eldreråd, råd for funksjonshemmede og ungdomsråd.

Kommunen har ordfører i full stilling og varaordførers godtgjørelse er fastsatt til 20 prosent av ordførers godtgjøring.

Viktige hendelser

Det ble i 2015 gjennomført kommunevalg på en effektiv og god måte.

Den politiske strukturen ble vedtatt og ett nytt godtgjøringsreglement ble også vedtatt.

Første møte i integreringsrådet ble avholdt våren 2016.

Fordeling representanter pr. parti

PARTI	KS	FS
Arbeiderpartiet	17	5
Høyre	10	3
Fremskrittspartiet	5	2
Venstre	2	1
SV	2	
Senterpartiet	4	2
Kristelig Folkeparti	1	
Mdg	1	
SOL	1	

Rådmann og felles- administrasjon

Nøkkeltall Rådmann og fellesadm.

	2015	2014	2013
Brutto driftsutgifter til administrasjon og styring i kr. pr. innb.	3 802	3 998	4 113
Lønnsutgifter til administrasjon og styring i kr. pr. innb.	2 424	2 484	2 621
Netto driftsutgifter til administrasjon og styring i kr. pr. innb.	3 562	3 815	3 848

Ringerike kommune styres administrativt gjennom rådmannens strategiske ledergruppe. Denne består av kommunalsjefer for sektorene i tillegg til de sektorovergripende områdene økonomi og HR, samt rådgiver for kommunikasjon.

Beskrivelse

Rådmannens ledergruppe utgjør kommunens strategiske ledelse. Rådmannens stab utgjør støttefunksjoner for ledergruppen.

Fellesadministrasjonen skal bidra til oppnåelse av overordnede mål og delmål som er definert i rådmannens grunnlagsdokument, samt bidra til at sektorene skal kunne nå sine mål på en mest mulig effektiv måte.

Viktige hendelser

- Gjennomført beredskaps øvelse med gode tilbakemeldinger fra Fylkesmannen
- Arbeidet videre med effektivisering av arbeidsprosesser rundt økonomi- og personalsystemet
- IT-enheten har flyttet inn i nye lokaler som gir bedre drifts-sikkerhet- og stabilitet

Mål

- Fortsatt nedgang i sykefraværet gjennom 2015
- Ny medarbeiderundersøkelse ble benyttet i 2015 – 10-faktor fra KS, som ikke kan sammenlignes med tidligere undersøkelser, og heller ikke brukes til å måle de oppsatte mål på medarbeidertilfredshet i HP2015-2018.
- Målt kvalitet for IKT-tjenester ble oppfylt i 2015; systemenes opptid har vært på 99,96 prosent, og vi har ikke hatt lammende hendelser i 2015

Styring og kontroll i virksomheten

Økonomisk kontroll og styring

Kommunens økonomi har i 2015 vært tett fulgt opp for å nå målet om inndekking av tidligere års underskudd. Formannskap og kommunestyret har fått månedlige statusoppdateringer på den økonomiske situasjonen og behandlet månedsrapportene. I tillegg har formannskap og kommunestyret behandlet mer omfattende tertialrapporter hvor også investeringer har hatt ett stort fokus og hvor det er gjort nødvendige budsjettjusteringer i forhold til opprinnelig budsjett for 2015. Kommunalsjef for økonomi har redegjort for kommunens økonomiske situasjon i Kontrollutvalgets møter gjennom året.

Tilsyn med tjenestekvalitet

Ringerike kommune har i 2015 hatt tilsyn av Fylkesmannen innenfor sektorene Helse og omsorg og Oppvekst. De viktigste tilsynene er beskrevet nedenfor.

Tilsyn sosiale tjenester til personer mellom 17 og 23 år:

Tilsynsmyndigheten skal undersøke om kommunen gjennom sine styrings tiltak sikrer at de sosiale tjenestene til personer mellom 17 og 23 år gis i tråd med myndighetskravene i sosialtjenesteloven. Tema for tilsynet var tredelt; om kommunen sikrer at de sosiale tjenestene er tilgjengelige for personer mellom 17 og 23 år, om kommunen sikrer at tildeling av tjenestene opplysning, råd og veiledning, individuell plan og økonomisk stønad til personer mellom 17 og 23 år er forsvarlig og om kommunen sikrer at gjennomføringsoppfølging av personer mellom 17 og 23 år som mottar tjenesten opplysning, råd og veiledning, individuell plan og økonomisk stønad er forsvarlig, herunder at kommunens ansvar for å samhandle med relevante tjenesteytere ivaretas.

Fylkesmannens konklusjon er at Ringerike kommune ved NAV Ringerike har utført sine oppgaver til personer mellom 17 og 23 år i tråd med lovens krav.

Fylkesmannen ga en merknad: Ringerike kommune dokumenterer ikke at det er innhentet samtykke fra tjenestemottaker når saker tas opp i det eksterne ungdomsteamet.

Fylkesmannen har gjennomført to tilsyn i 2015 i innenfor sektorene for skole og barn og unge.

1. Tilsyn med Ringerike kommune – tilpasset opplæring og spesialundervisning

Fokus for tilsynet var rutiner knyttet til spesialundervisningen og behandlingstiden for saker.

Endrede rutiner er innarbeidet ved ajourføring av sektorens rutiner på området, som for eksempel at den enkelte skole og PPT arbeider uten ugrunnet opphold slik at den totale saksbehandlingstiden ikke overstiger tre måneder, at enkeltvedtakene er begrunnet, og at det alltid foreligger en sakkyndig tilråding før det treffes vedtak om spesialundervisning og at det er utarbeidet rutine for kartlegging av flerspråklige elever.

Ventelisteproblematikken ble løst ved økt bemanningen i PPT, og det ble tilsatt ny leder av PPT.

2. Tilsyn med Ringerike kommune og Veienmarka ungdomsskole – elevenes utbytte av opplæringen.

Ved Veienmarka skole har personalet jobbet for å dokumentere at undervisningen og evalueringsarbeidet er i tråd med lov og forskrifter. Lokale læreplaner er oppdatert og et systematisk arbeid med vurdering er nedfelt i skolens rutiner. Også de øvrige skolene i Ringerike kommune er orientert om utfallet av tilsynet, og har fokus på sine læreplaner og arbeid med vurdering og elevenes utbytte av undervisningen.

Forvaltningsrevisjoner

Buskerud Kommunerevisjon har i 2015 gjennomført følgende forvaltningsrevisjoner i Ringerike kommune:

IT-sikkerhet og personvern

Prosjektets rapport vil bli levert til Kontrollutvalget i juni 2016.

Overordnet analyse av Ringerike kommune

Buskerud Kommunerevisjon leverte sin overordnede analyse til Kontrollutvalget i februar 2016.

Offentlig anskaffelser

Buskerud Kommunerevisjon leverte sin rapport i januar 2015 og kom med en anbefaling i fem punkter. Innkjøp er nå organisert under Kommunalsjef økonomi. Det er tilsatt en innkjøpskoordinator som starter i Ringerike kommune i august 2016.

Individuelle planer innen psykisk helse og rusomsorg

Det er i løpet av 2014 og 2015 gjennomført forvaltningsrevisjon på individuelle planer innen psykisk helse og rusomsorg. Buskerud kommunerevisjon leverte sin rapport til Kontrollutvalget i mars 2015.

Rådmannen blir bedt om å etablere ett helhetlig kvalitetssikringsystem som sikrer ivaretagelse av lovverket, at det innføres rutiner som sikrer at pasientjournalbestemmelsene om mindreårige barn av bruker-gruppene ivaretas og at det sikres kontinuitet i koordinatorrollen for den enkelte bruker.

Bylivet er levert av Ringerike kommune

En rolig formiddag i et levende bymiljø. På Ringerike er vi heldige som har Hønefoss. En by med alt en by skal ha. Her skal vi ta vare på en stemning som er så trivelig at folk møtes, slår av en prat og kommer tilbake.

Tenk på alle de spennende opplevelsene som ligger og venter. I kulturlivet, på konsertene, utestedene eller gjennom et tilfeldig møte i gågata en lørdag formiddag. Byen er fantastisk når den viser sitt mangfold.

Vi er stolte av byen vår og vi ønsker at du bruker den.

Ta deg en tur. Kos deg. Finn roen.

ringerike.kommune.no

RINGERIKE
nærmest det meste

